

Fyra dagar med oxfordare på Karlberg.

— Nå hur var det? — Jag svarar utan betänklighet: Mitt livs största och märkligaste upplevelse. — Men var det inte sentimentalt pjask och ofruktbar syndaruelse? — Det var ett helt religiöst möte. Där sjöngs en psalm, Vår Gud är oss en väldig borg, och det sista som sjöngs, innan mötet i dess helhet upplöstes — det fortsatte ännu en stund efter det jag rest, så det känner jag icke, var Vårt land så som den endast sällan sjunges, ty alla dessa människor, eller åtminstone de allra flesta, voro genomträngda av ansvar mot sitt folk och land och beslutna att ägna det sina bästa krafter. Men pjask? Nej! Fanns där syndaruelse så var den endast att betrakta som raseringen av allt det gamla för att lämna plats för en helt ny livsinställning. — Om bikterna? — Det är att märka att Oxford inte ber om utan snarare undanber sig den offentliga bikten, varemot den tillråder ett enskilt förtroendefullt ärligt samtal över det som tynger samvetena. Men det förekom ju bikter? — Jag ville kalla dem redogörelser. Avsikten var att genom dem visa livsförvandlingen, hur man genom denna kunnat förvandla ett förkastligt liv till dess motsats. Där var ingen som endast vittnade om sin orättfärdiga vandel utan att samtidigt antingen beskriva hur livet förvandlats eller berätta om de beslut han fattat och som han på detta sätt offentligen kungjorde. Ideligen inskärptes: Kort, klart, positivt! Inga fraser, intet svammel!

Tänk, ett sådant jättemöte utan ordförande och hedersordförande, utan sekreterare och protokoll, utan program i vanlig mening, utan alla reserverade platser, utan varje spår av rangordning, med flera språk surrande i öronen och allt från det första till det sista förlöpande utan någon som helst störning och så att uppmärksamheten och intensiteten oavbrutet icke blott hölls vid makt utan stegrades. Det kräves någonting annat, än blott mänsklig organisationsförmåga för att icke allt skall löpa ut i kaos under sådana omständigheter.

— Men där är ju så mycket som stöter vanliga människor för huvudet. Varför detta? — Vi böra först komma i fråga om mycket i detta är hämtat från förhållanden, som äro oss främmande. Den engelska mentaliteten är icke densamma som vår. De engelska armerna äro förbluffande ofta nog men endast i den mån att de äro så praktiska så rakt på sak. — Men "skrattet"? — Ja, vad ska man svara. Å ena sidan skyr man Oxford för att det är så religiöst. Å andra sidan förebrå samma människor det

för att det har ett så gott humör. Jag ska hänvisa till Runeberg. I fragmentet "Belägringen", den där ofullbordade pjäsen, som skildrar en gammal överste som har att försvara en fästning till sista blodsdroppen och varken har folk eller förnödenheter och som ansatts av tvivel, som viskats honom i örat av hans hustru, säger efter det han fattat ett öryggligt beslut att hålla ut, att inte dagtinga, att allt med ens blir så ljust och lätt. Just så är det med oxfordfolket, sedan de fattat sitt beslut: allt ter sig så ljust och lätt. Inte därför att svårigheterna äro övervunna utan därför att all tvekan är övervunnen. Därav den ljusa stämningen. Men inte bara därav. Den kommer även av den mänskliga gemenskapen utöver varje gräns. Murarna människorna emellan ha fallit. Här på Karlberg trädde upp en professor och förklarade att han varit en av de fegaste människor i livet. Han hade varit rädd för människorna. De hade ingett honom en ohjälplig skräck. Och så steg han fram i denna jättesamling som tidigare skulle ingett honom fasa, och förklarade att nu hade han sluppit människofruktan. Nu var han fri. Men allt detta bottnar ju i att dessa människor, som det heter på oxfordspråk, "gett sitt liv åt Gud", vilket rent praktiskt betyder att de ställt för sig "de fyra absoluterna" som rättesnöre: absolut ärlighet, absolut renhet, absolut osjälviskhet och absolut kärlek. Är detta förkastligt? Den som har något bättre att komma med trädde fram och skall vara hjärtligt välkomnad. Men det skrattas ju också. Åt vad? Åt verkliga kvickheter, som t. ex. då botanikprofessor Gran från Oslo med tanke på specialiseringens vådor för människan citerade en amerikan: "En specialist är en människa som var dag lär sig mera och mera om mindre och mindre". Många sådana kvickheter serverades och uppskattades.

En annan sak: Oxford är allt igenom praktisk. Den kräver handling, men handling bland människorna, de närmaste först och så de längre bort stående. Några gränser finnas inte. Varenda talare som uppträdde hade något att säga om rent praktiska ting, hur dessa kunde klaras i det ljus som "de fyra absoluterna" skänkte. Men denna handlingslust får icke veta av gränser. Många av de utländska gästerna

förklarade att de fått "ledning" att komma till Finland för att ge oss den hjälp de kunde, t. ex. en fattig skogsarbetare från Dalarna. Oxford har inga kassor och fonder. Man offerar själv vad man kan för att få vara med och den som kan offra mera gör vad han kan utöver detta.

Oxfordarna kalla sig "förvandlade människor", och jag måste erkänna att man fick syn för sägen. De bittraste motståndare räckte varandra handen till broderskap och arbetsgemenskap, arbetsgivare och arbetare, socialister och ikl-are, äktfinnar och svenskar. Där trädde fram en arbetare. Tårarna runno och han hade svårt att tala. Han hade inbjudits till mötet. Men när han kom dit, fann han sig illa tillmodis. Han betraktade människorna "genom arbetarrörelsens förstoringsglas" och ville bort. Han hade dömts till livstids fängelse för deltagande i upproret, men sluppit med fyra år. Så var han med i arbetarrörelsen på vänsterkanten. När Lappo hissade sina signaler hade han ryckts med. Så blev han sekreterare i det nationella arbetarförbundet. Men nu ville han bort från denna sammankomst. Då talade man med honom, han lyssnade, han blev allt mer intresserad. Vad var detta? Något nytt. För första gången hade han mött kärleken. Den knäckte honom. Han råkade i en svår kris, "blod och tårar", sade han. Men nu var han igenom det. Skulle detta kosta honom hans sekreterarbefattning som han älskade? Det visste han inte, men blev han tvungen att gå ut som murare igen, skulle han göra det med glädje. — Ett exempel bland många.

Vilka voro de som lystrat till kallelsen till mötet? Man hade väntat sig 300 men det blev 800! Undra på om uppgiften att härbergera och föda denna väldiga skara var svår. Men det gick. Alla samhällsklasser, alla yrken, alla bildningsgrader, alla åldrar från fjorton år uppåt voro representerade. De unga uppträdde ibland i grupp, en vacker syn!

Mötet hade bort vara fysiskt ansträngande. Det arbetades från morgon till kväll. Tre tvåtimmars stora möten varje dag och dessutom massor av mindre. Under pauserna var det ett ivrigt samspråk kring de frågor mötet sysslade med. Och publiken höll ut. Den bara växte och växte. Någonting sådant har jag aldrig upplevat, och jag har varit med om åtskilliga stora kongresser. Trivselen var allmän. Hur stora svårigheter brukar inte olika språk åstadkomma. Här voro de snarast en tillgång. Tolkninngen var utmärkt och observerades knappast. Hemligheten var naturligt-

Åbo 10 jan 1939

vis den djupt religiösa grund varpå det hela vilade, den fasta viljan att överlämna sitt liv åt Gud och följa den väg Kristus visat. Det bör icke förbises att Oxford inte är en filantropisk förening i största allmänhet. Den är en mäktig religiös rörelse. Dess krav på "förvandling" innebär detta att människan i stället för att låta sig driva slappt på tidens hav, ställer sig så att säga ansikte mot ansikte med Gud och strävar att omsätta hans vilja i ärlighet, renhet, osjälviskhet och kärlek. Den är framsprungen ur tidens nöd, dess rop på att äntligen få in en mening i livet, att få fötterna på fast grund. Rörelsen har t. ex. här hos oss tillsvidare inte gjort någon "reklam". En del tidningsnotiser, några böcker och andra publikationer samt en mycket stillsam verksamhet nästan i det tysta. Och ändå strömmade en sådan massa människor till mötet. Det säger dock något.

Det kan icke nekas att mötet hos dess deltagare efterlämnade ett utomordentligt starkt intryck. Naturligtvis kunna meningarna i viss mån divergera angående metoderna, men totalintryckets mäktighet kan icke bestridas. "Den kristna revolutionen" har på mycket kort tid ryckt fram med en häpnadsväckande kraft. Och det märkliga är att bland dess mest besjälade banérförare i detta nu stå många av dess första häftigaste motståndare.

Mötet på Karlberg hade en viss historisk betingelse. År 1921 stod Franck Buchman just här och blickade ut över Finland. Samma år kom han till Oxford, där han mötte en av kriget ödelagd generation. Då föddes Oxford-rörelsen. I flera år arbetade han på att sammansvetsa en liten grupp för det stora äventyret. 1928 gjordes den första framstötten mot Sydafrika. Där utjämnade den motsatser och släckte språkhat. 1932 gick man lös mot Kanada och Schweiz. Det var där Norges stortingspresident mötte rörelsen, greps av den och inbjöd den till Norge, dit den kom 1934 och strax grep starkt. 1935 skickades 200 man till Danmark och samma år samlades ett team på 5—600 personer i Schweiz på nytt. 1936 togs nya tag i Danmark och följande år i England och Amerika. 1937 var det stora internationella teamet i Holland som samlade 100,000 deltagare. Och senaste år för-

siggick det stora mötet i Visby. Efter detta har rörelsen spritt sig till nästan alla land. Bland dess öppna anhängare kunna nämnas lord Baldwin, drottning Wilhelmina och prinsessan Juliana, Tjiangkaisjek och furst Konoye. Men dessutom ha massor av arbetarledare, fackföreningsfolk, författare, konstnärer, tidningsmän, sportsmän gett den sin anslutning och kraftigt understött dess krav på moralisk upprustning.

Mötet på Karlberg kommer icke att bli ensamt. Under de närmaste dagarna föranstaltas andra möten, bl. a. i Borgå. Och efter vad det hördes har man stora planer på Åbo, där man anser att den hade en särskild uppgift att fylla.

E. H b g.